

21.11.2023

Група № 25

Предмет «Технології»

Урок 29-30

Модуль II. Дизайн предметів інтер'єру

Тема: Засоби композиції. Поняття про повтори та орнамент

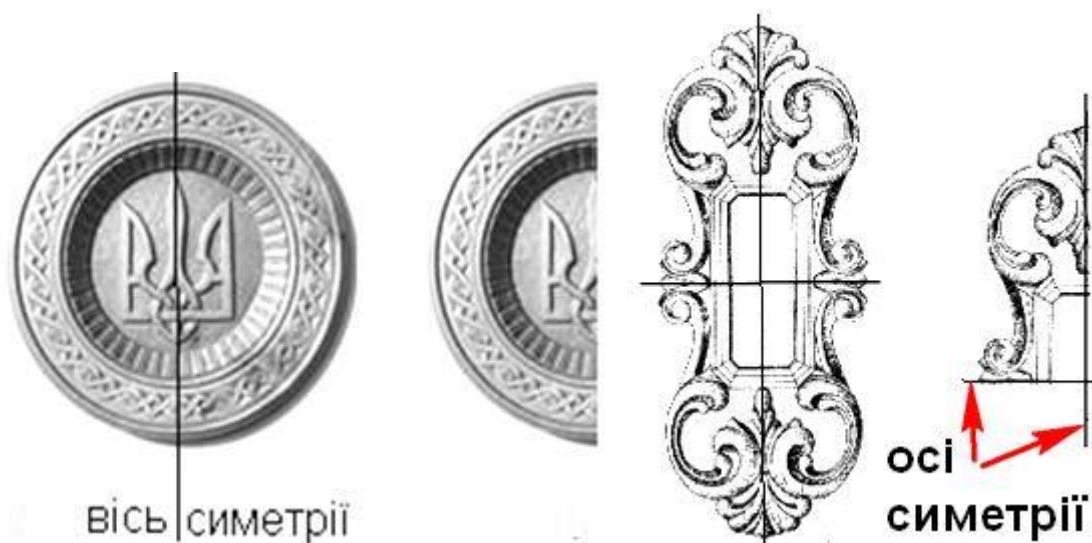
Мета: ознайомити здобувачів освіти з засобами композиції; ознайомитися з поняттям повторів та орнаментів в дизайні.

Засоби композиції

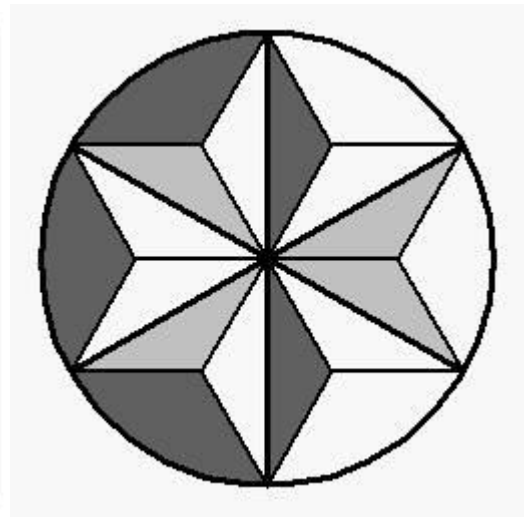
Конструктивні елементи виробу або орнаменту можуть бути також по-різному розміщені відносно певної точки, лінії. Найпоширенішими розміщеннями є симетрія та асиметрія.

Пропорційне розміщення частин виробу (орнаменту) відносно його центра називають **симетрією**. Симетрично розміщені фігури за певних змін свого положення при накладанні однієї частини на іншу суміщаються. Найпростішими та найуживанішими є дзеркальна, поворотна симетрія та симетрія перенесення. Дзеркальна симетрія буває одновісна та двовісна.

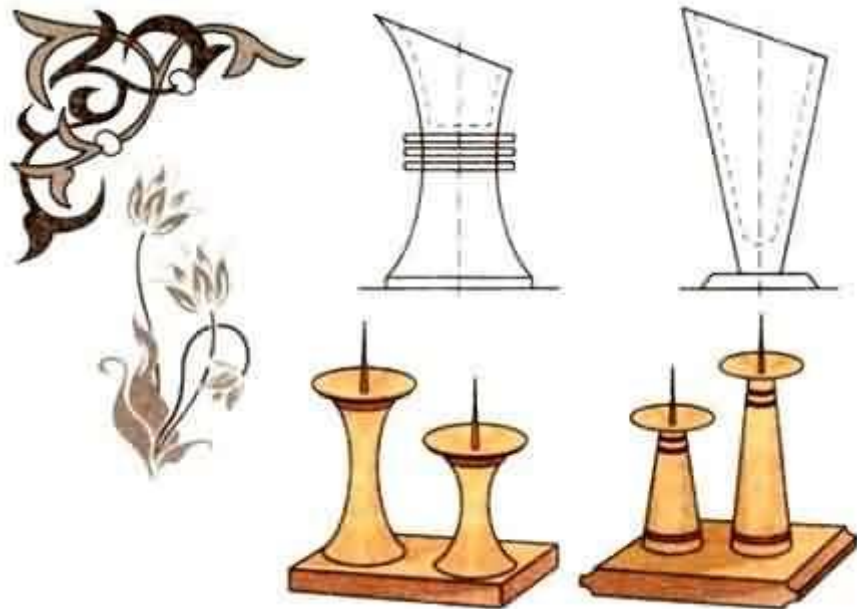
У одновісній симетрії композицію а можна відтворити за її половиною, у двовісній композицію а — за четвертиною.

Якщо частину композиції (групу елементів) повертати на певний кут декілька разів, то ми отримаємо поворотну симетрію. Таким способом утворені розети.

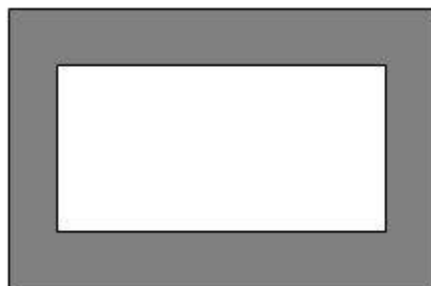
Асиметрія — це заперечення, відсутність однакового розміщення елементів, тобто симетрії. Асиметрію важче використовувати, тому бажано її застосовувати з набуттям досвіду побудови спочатку симетричних а потім і асиметричних композицій.

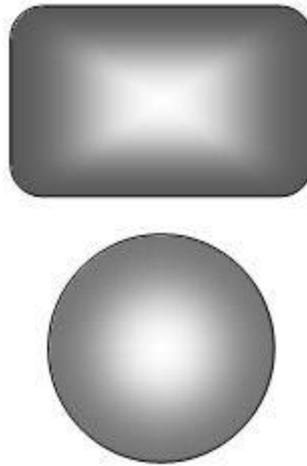
В художньому конструюванні контраст та нюанс характеризують ступінь схожості або несхожості відношень між однорідними якостями у виробі.

Контраст — це різко виражена різниця між однорідними якостями. Доречно згадати антоніми. Адже саме в цих поняттях і визначається контраст: великий та малий, чорний та білий, темний та світлий, горизонтальний та вертикальний, гладенький та шорсткий тощо.

Відношення контрасту є найбільш розповсюдженим засобом виділення та підвищення виразності композиційного елемента.

В нюансних відношеннях схожість виражена сильніше, ніж відмінність. В нюансі панує ледь помітний перехід кольорів, розмірів, шорсткості, закругленість форми.

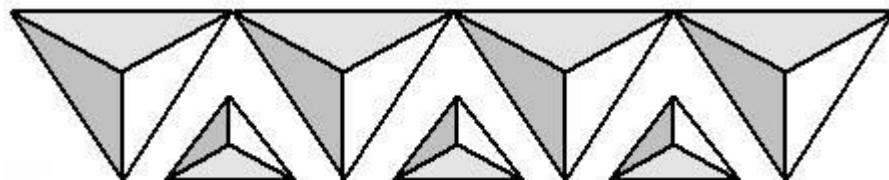

Композиція може викликати у глядача відчуття більшої або меншої динамічності, хоча всі зображення та їх елементи є нерухомими (статичними). Наприклад, довгий і вузький прямокутник з орнаментом здається динамічнішим, ніж квадрат. Динамічнішими видаються також предмети, що мають гострокінцеві та гострокутні форми. Динамічність композиції може ґрунтуватися на поєднанні симетрії та асиметрії. У сюжетній композиції – це рухливі, динамічні, зображення.

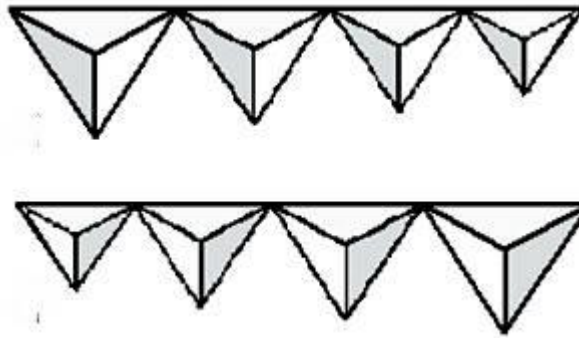

Поняття про повтори та орнамент

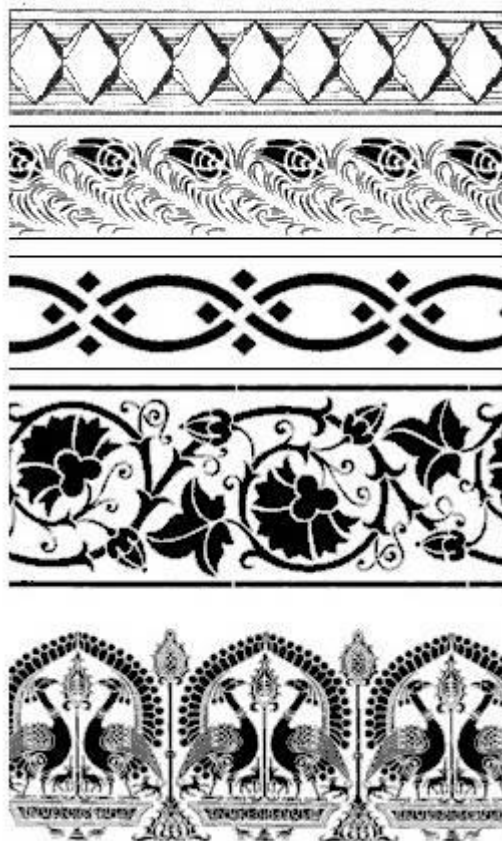
Іншою особливістю художнього конструювання є кількаразове повторення однакових геометричних, стилізованих або інших орнаментів. Рівномірне чергування впорядкованих елементів називають **метричним повтором**.

Природа ритму також проявляється в повторенні мотивів через певну відстань. Але в ритмічному повторі відбуваються зміни в розмірах елементів або (і) інтервалу між ними.

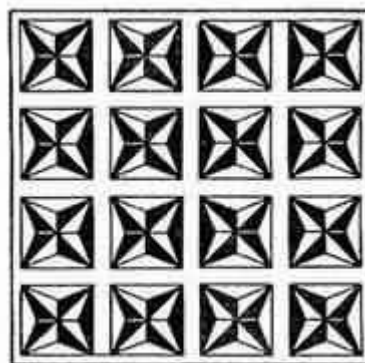

Найпоширенішим видом оздоблення є орнамент. Він складається з поєднання та різноманітного розташування ліній, крапок, дуг, кіл, трикутників, прямокутників, інших фігур. Найпростішим є геометричний орнамент. Використовуються також стилізовані (спрощені) орнаменти рослинного, тваринного та побутового походження.

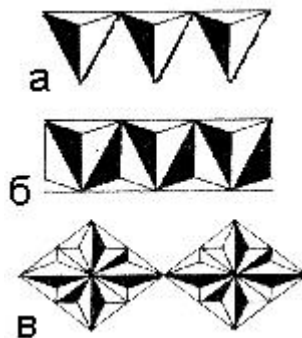
Орнамент — це узор (композиція) яка складається з впорядкованих елементів, що повторюються.

Орнамент може бути побудований не лише у смузі, а й в комірках сітки- сітчастий орнамент.

Елемент, незмінна група елементів, що повторюється в орнаменті має назву рапорт. Їх класифікують за складністю:

- простий — рапорт містить лише один елемент (а);
- складений — рапорт складається з кількох однакових елементів (б);
- складний — рапорт має в своєму складі різні елементи (в).

Найчастіше орнаменти можна побачити в архітектурі, текстильних виробках, ювелірних виробках та декоративно-прикладному мистецтві. Широко різноманітні орнаменти використовуються в тригранно-виїмковому різьбленні у вигляді смуг, розет. Геометричність цього виду різьблення підкреслює метричну ознаку орнаменту. В традиційній українській вишивці, писанкарстві орнаменти мають символічне значення. В кожний елемент вкладали певне поняття, символ, зміст.

Домашнє завдання:

1. Законспектувати та вивчити викладений вище матеріал.
2. Дати відповіді на питання:

1) Композиція виконана в техніці прорізного різьблення має такі властивості:

- площина, симетрична, динамічна
- асиметрична, сюжетно-орнаментальна
- симетрична, сюжетна, орнаментальна, динамічна

2) Який вид симетрії використаний для побудови композиції для рамки термометра?

- дзеркальна
- дзеркальна одновісна
- дзеркальна двовісна
- поворотна

3) Який вид рапорту застосований в онаменті?

- простий
- складний
- складений

4) Виберіть всі характеристики тарілки.

- пташка стилізована під орнаментальну композицію
- є сюжет
- світлі елементи пташки на темному фоні - контраст
- елементи пташки виконані у нюансному відношенні
- композиція в цілому є симетричною

Усі виконані завдання надсилайте на електронну адресу gr.ev@ukr.net з підписом у темі листа «ПБ, № групи та назва навчальної дисципліни»

Успіхів!